

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 lutego 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Oktawian Nawrot (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Tomasz Demendecki

Arkadiusz Janusz Sopata (ławnik Sądu Najwyższego)

w sprawie z powództwa W.S.

przeciwko A.N.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 19 lutego 2025 r.,

skargi nadzwyczajnej Prokuratora Generalnego od nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym Sądu Rejonowego w Bytomiu z 21 września 2006 r. sygn. VII Nc 4313/06:

- I. uchyla zaskarżony nakaz zapłaty w całości i sprawę przekazuje Sądowi Rejonowemu w Bytomiu do ponownego rozpoznania;**
- II. znosi wzajemnie między stronami koszty postępowania przed Sądem Najwyższym wywołane wniesioną skargą nadzwyczajną.**

UZASADNIENIE

Nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym z 21 września 2006 r., wydanym w sprawie VII Nc 4313/06, Sąd Rejonowy w Bytomiu nakazał A.N. (dalej również: „pozwany”), aby zapłacił W.S. (dalej również: „powód”) kwotę 650 zł z umownymi odsetkami w wysokości 20,00 zł za każdy dzień od dnia 6 lipca 2006 r. oraz kwotę 225 zł tytułem kosztów procesu, w terminie dwóch tygodni od doręczenia nakazu albo wniósł w tymże terminie sprzeciw.

Z akt sprawy wynika, że pozwem z 20 września 2006 r., powód domagał się zasądzenia na jego rzecz od pozwanego kwoty 650 zł wraz z odsetkami umownymi w wysokości 20 zł za każdy dzień opóźnienia od dnia 6 lipca 2006 r. do dnia zapłaty.

Z treści pozwu, a także załączonej do niego umowy o pośrednictwo finansowe, zawartej 5 czerwca 2006 r. pomiędzy P. W.S. z siedzibą w B., reprezentowanym przez W.S., a pozwanym wynika, że powód zobowiązał się do podjęcia działań prowadzących do zawarcia przez pozwanego umowy o pożyczkę gotówkową (§ 1 umowy) oraz do wskazania pozwanemu określonego źródła pożyczki, analizy kosztów oraz obsługi wszystkich czynności związanych z przygotowaniem oferty (§ 2 umowy). Stosownie do § 6 umowy wynagrodzeniem zleceniobiorcy za wskazane wyżej czynności była kwota 650 zł, płatna do dnia 5 lipca 2006 r. W przypadku niedokonania płatności we wskazanym terminie zleceniodawca zobowiązał się do zapłaty odsetek umownych w wysokości 20 zł za każdy dzień opóźnienia, poczynwszy od dnia 6 lipca 2006 r. do dnia zapłaty (§ 7 umowy).

W dniu 5 czerwca powód i pozwany złożyli na dokumencie umowy oświadczenie, w którym potwierdzili wykonanie umowy.

Powód w dniu 21 lipca 2006 r. (data stempla pocztowego) skierował do pozwanego wezwanie do zapłaty w terminie 3 dni należności w kwocie 950 zł, obejmującej należność główną w wysokości 650 zł oraz odsetki w wysokości 300 zł wraz z opłatą za opóźnienie. Wobec nieuiszczenia przez pozwanego wynagrodzenia powód wystąpił do Sądu Rejonowego w Bytomiu z pozwem o zapłatę.

Pozwany nie wniósł sprzeciwu od nakazu zapłaty, zaś nakaz zapłaty uprawomocnił się z dniem 28 października 2006 r., co stwierdzone zostało zarządzeniem z dnia 6 listopada 2006 r.

Skargą nadzwyczajną z 1 września 2023 r. (data prezentaty Sądu Rejonowego w Bytomiu) Prokurator Generalny zaskarżył w całości nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym wydany przez Sąd Rejonowy w Bytomiu Wydział VII Grodzki w dniu 21 września 2006 r., sygn. akt VII Nc 4313/06. Zaskarżonemu orzeczeniu zarzucił:

1. naruszenie zasad, wolności i praw człowieka i obywatela, określonych w art. 30 i 76 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. 1997, nr 78, poz. 486 ze zm.; dalej: „Konstytucja RP”) takich jak godność człowieka i ochrona konsumenta, jako strony słabszej strukturalnie w stosunkach prywatnoprawnych z przedsiębiorcą przed nieuczciwymi praktykami rynkowymi przez orzeczenie nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym wierzytelności wynikającej z zawartej przez A.N. z P. W.S. umowy o pośrednictwo finansowe bez zbadania potencjalnie nieuczciwego charakteru zapisów umowy, z którego wynikało zobowiązanie
2. naruszenie w sposób rażący prawa materialnego, tj. przepisów art. 359 § 2¹, art. 359 § 2² oraz 359 § 2³ k.c. przez ich niezastosowanie i orzeczenie zgodnie z żądaniem pozwu o obowiązku zapłaty przez A.N. kwoty 650 zł wraz z umownymi odsetkami w wysokości 20 zł za każdy dzień opóźnienia od dnia 6 lipca 2006 r., co stanowi 92% w skali miesiąca, podczas gdy wskazane przepisy w brzmieniu obowiązującym zarówno w dacie czynności prawnej, z której wynikał obowiązek zapłaty odsetek umownych, jak i w dacie orzekania przez Sąd, stanowiły, że maksymalna wysokość odsetek wynikająca z czynności prawnej nie może w stosunku rocznym przekraczać czterokrotności wysokości stopy kredytu lombardowego Narodowego Banku Polskiego, tj. 22% w skali roku, a jeżeli przekracza tę wysokość to należą się odsetki maksymalne;
3. naruszenie w sposób rażący prawa procesowego, tj. przepisu art. 499 § 1 pkt 1 i 2 k.p.c., art. 353¹ w zw. z art. 58 § 2 k.c., przez ich niezastosowanie i uznanie, że umowa o pośrednictwo finansowe, zawarta w dniu 5 czerwca 2006 r., pomiędzy A.N. a P. W.S., jest w całości ważna, pomimo że w § 7 umowy zastrzeżone zostały odsetki umowne „za każdy dzień opóźnienia” w zapłacie zobowiązania w wysokości 20 zł dziennie, czyli 92% miesięcznie i 1123% w stosunku rocznym, a więc o charakterze „lichwiarskim” i obiektywnie nieusprawiedliwione oraz mogące realnie spowodować niemożność wykonania zobowiązania przez dłużnika, podczas gdy ich wysokość, mając na względzie zasadę swobody umów oraz zasady współżycia społecznego, nie mogła być – stosownie do rozporządzenia Rady Ministrów z

dnia 13 października 2005 r. w sprawie określenia wysokości odsetek ustawowych (Dz.U. 2005, nr 201, poz. 1662) – wyższa niż 11,5% w stosunku rocznym, a tym samym wydanie nakazu zapłaty nie było dopuszczalne;

4. rażące naruszenie prawa materialnego, tj. przepisu art. 22¹ k.c., poprzez jego niezastosowanie do pozwanego jako konsumenta, w sytuacji, kiedy z okoliczności sprawy nie wynika, żeby dokonana przez niego czynność prawna – zawarcie z powodem umowy o pośrednictwo finansowe z dnia 5 czerwca 2006 r. była związana z działalnością gospodarczą lub zawodową pozwanego.

W oparciu o powyższe zarzuty skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego nakazu zapłaty w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Bytomiu z pozostawieniem temu sądowi rozstrzygnięcia o kosztach postępowania ze skargi nadzwyczajnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

1. Przystępując do merytorycznego badania skargi nadzwyczajnej, Sąd Najwyższy ustala, czy doszło do naruszenia którejś z przesłanek szczególnych określonych w art. 89 § 1 pkt 1-3 u.SN i wskazanych w skardze nadzwyczajnej, a jeśli tak, to czy w celu zapewnienia zgodności z zasadą demokratycznego państwa prawnego urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej konieczne jest uwzględnienie skargi nadzwyczajnej. *A contrario* samo naruszenie zasady demokratycznego państwa prawnego urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej nie stanowi racji wystarczającej dla usunięcia z obrotu prawnego zaskarżonego orzeczenia. Konstruując art. 89 § 1 u.SN ustawodawca posłużył się bowiem zwrotem „o ile”, który uniemożliwia realizację zasadniczego celu instrumentu jakim jest skarga nadzwyczajna, bez zaistnienia okoliczności wskazanych w przesłankach szczególnych, nawet jeśli za powyższym przemawiałyby fundamentalne racje aksjologiczne związane z istotą demokratycznego państwa prawnego.

Ponadto, stosownie do art. 115 § 2 u.SN, jeżeli zachodzą przesłanki wskazane w art. 89 § 1, a zaskarżone orzeczenie wywołało nieodwracalne skutki prawne, w szczególności jeżeli od dnia uprawomocnienia się zaskarżonego orzeczenia

upłynęło 5 lat, a także jeżeli uchylenie orzeczenia naruszyłoby międzynarodowe zobowiązania Rzeczypospolitej Polskiej, Sąd Najwyższy ogranicza się do stwierdzenia wydania zaskarżonego orzeczenia z naruszeniem prawa oraz wskazania okoliczności, z powodu których wydał takie rozstrzygnięcie, chyba że zasady lub wolności i prawa człowieka i obywatela określone w Konstytucji RP przemawiają za wydaniem rozstrzygnięcia, o którym mowa w art. 91 § 1 u.SN.

Wniesienie skargi nadzwyczajnej jest dopuszczalne po wyczerpaniu dostępnych środków zaskarżenia (art. 89 § 1 u.SN). Ustawa przewiduje ponadto ściśle określony krąg podmiotów uprawnionych do jej wniesienia (art. 89 § 2 u.SN).

Zgodnie z art. 504 § 2 k.p.c. (w brzmieniu obowiązującym w dniu wydania zaskarżonego nakazu), nakaz zapłaty, przeciwko któremu w całości lub w części nie wniesiono skutecznie sprzeciwu, ma skutki prawomocnego wyroku.

Zaskarżony nakaz zapłaty wydany przez Sąd Rejonowy w Bytomiu, wobec braku jego zaskarżenia i prawidłowego doręczenia odpisu nakazu pozwanemu uprawomocnił się, dlatego też nie przysługuje od niego żaden inny środek zaskarżenia (wyrok Sądu Najwyższego z 8 maja 2019 r., I NSNc 2/19). Stwierdzone to zostało zarządzeniem z 6 listopada 2006 r., w którym Sąd Rejonowy w Bytomiu wskazał, iż zaskarżony nakaz zapłaty jest prawomocny z dniem 28 października 2006 r.

Skarga nadzwyczajna w przedmiotowym postępowaniu wniesiona została przez legitymowany do tego podmiot, w terminie określonym ustawą.

2. Prokurator Generalny w pierwszej kolejności zarzucił zaskarżonemu orzeczeniu naruszenie konstytucyjnie chronionej godności człowieka wskazanej w art. 30 Konstytucji RP, jednakże poprzestał jedynie na sformułowaniu zarzutu i pominął jego uzasadnienie. Samo zaś wskazanie w skardze nadzwyczajnej przepisów prawa, którym sąd miał uchybić, bez stosownego uzasadnienia nie może zostać uznane za wystarczające (wyrok Sądu Najwyższego z 28 października 2020 r., I NSNc 22/20) i w konsekwencji prowadzić musi do uznania podniesionego zarzutu za niezasadny.

Niezależnie od powyższego, wskazać należy, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego odrzuca się upowszechniającą się tendencję, by jako naruszenie

godności człowieka traktować każde niesprawiedliwe albo nawet tylko niesatysfakcjonujące zdarzenie. W przeciwnym razie konstytucyjnej ochronie godności człowieka grozi degradacja poprzez jej trywializację. Do naruszenia konstytucyjnie chronionej godności, którą należy odnosić do samego człowieczeństwa (a nie do potocznego użycia pojęcia godności) orzeczeniem sądowym mogłoby dojść w sytuacji zakwestionowania w tym orzeczeniu człowieczeństwa, a zatem chodzić musi o sytuacje rzeczywiście drastyczne i uprzedmiotawiające człowieka (wyrok Sądu Najwyższego z 28 października 2020 r., I NSNc 22/20).

3. Zgodzić się należy ze skarżącym, iż z racji przysługujących konsumentowi szczególnych gwarancji prawnych, określonych w art. 76 Konstytucji RP, mających uchronić go przed nadużyciami ze strony przedsiębiorcy, będącego drugą stroną określonego stosunku umownego, Sąd Rejonowy powinien w analizowanej sprawie z urzędu ocenić, czy stosunek prawny, z którego wynika roszczenie objęte pozwem, nie ma charakteru konsumenckiego.

Do zaskarżonego nakazu zapłaty nie sporządzono uzasadnienia, dlatego trudno jest stwierdzić wprost, aby sąd pod rozwagę poddał konsumencki charakter sprawy. Niemniej jednak, wydanie nakazu zapłaty z uchybieniami, które zostaną wykazane w dalsze części uzasadnienia, pozwala na przyjęcie, iż konsumencki charakter sprawy nie był brany pod uwagę przez Sąd. Również z okoliczności sprawy nie wynika, by dokonana przez pozwanego czynność prawna w postaci zawarcia z powodem umowy o pośrednictwo finansowe była związana z jego działalnością gospodarczą lub zawodową. W tych okolicznościach Sąd Najwyższy ocenił, iż skutek wydania spornego nakazu zapłaty doszło do uchybienia art. 76 Konstytucji RP.

W przypadku dochodzenia zapłaty na podstawie roszczeń wywodzonych z umowy zawartej z konsumentami Sąd miał obowiązek zbadać ważność i charakter postanowień zawartej przez strony umowy. W utrwalonym orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej dotyczącym przepisów Dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (Dz.Urz. UE L 1993, nr 95, poz. 29 z późn. zm.) wskazuje się, że sąd krajowy jest zobowiązany do zbadania z urzędu,

czy dane warunki umowne, wchodzące w zakres stosowania Dyrektywy 93/13, mają nieuczciwy charakter – w wypadku zaś potwierdzenia takiego stanu rzeczy, sąd powinien z urzędu przywrócić równowagę między konsumentem a przedsiębiorcą, o ile posiada niezbędne ku temu informacje dotyczące stanu faktycznego i prawnego (wyroki Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z: 13 września 2018 r., *Profi Credit Polska*, C-176/17; 21 grudnia 2016 r., *Gutiérrez Naranjo i in.*, C-154/15 i C-308/15; 21 kwietnia 2016 r., *Radlinger i Radlingerová*, C-377/14).

W świetle powyższego za zasadny należało uznać zarzut naruszenia zasady ochrony konsumenta wywodzonej z art. 76 Konstytucji RP, a także zarzut naruszenia art. 22¹ k.c.

4. Sąd Najwyższy uwzględnił również zarzut naruszenia art. 359 § 2¹⁻²³ k.c. Zarówno w dacie zawarcia spornej umowy o pośrednictwo finansowe, jak i w dacie wydania zaskarżonego nakazu zapłaty w polskim porządku prawnym obowiązywały przepisy regulujące maksymalne dopuszczalne granice odsetek wynikających z czynności prawnych i odsetek za opóźnienie, które wprowadzone zostały z dniem 20 lutego 2006 r. Przepisy te, w brzmieniu relewantnym dla okoliczności niniejszej sprawy, przewidywały, że maksymalna wysokość odsetek wynikających z czynności prawnej nie może w stosunku rocznym przekraczać czterokrotności wysokości stopy kredytu lombardowego Narodowego Banku Polskiego (odsetki maksymalne). Jeżeli wysokość odsetek wynikających z czynności prawnej przekracza wysokość odsetek maksymalnych, należą się odsetki maksymalne. Podkreślić przy tym należy, że zgodnie z art. 359 § 2³ k.c. postanowienia umowne nie mogą wyłączać ani ograniczać przepisów o odsetkach maksymalnych. W takim przypadku stosuje się przepisy ustawy.

Wymaga podkreślenia, że zarówno w dacie zawarcia spornej umowy o pośrednictwo finansowe, jak i w dacie wydania zaskarżonego nakazu zapłaty, zważywszy na wysokość stopy lombardowej, odsetki maksymalne wynosiły 22% w stosunku rocznym.

Przewidziane w spornej umowie oprocentowanie umowne kwoty głównej na poziomie 92% w skali miesiąca i 1123% w stosunku rocznym przeszło 51-krotnie przewyższało wskazaną wyżej wysokość obowiązujących wówczas

odsetek maksymalnych. Pozwala to uznać, że przewidziane w umowie łączącej strony procesu oprocentowanie miało w istocie charakter lichwiarski. To zaś prowadzi do wniosku, że zasądzenie przez Sąd Rejonowy zaskarżonym nakazem zapłaty odsetek za opóźnienie na poziomie 92% w skali miesiąca stanowiło rażące naruszenie art. 359 § 2¹-2³ k.c.

5. Przechodząc do zarzutu naruszenia w sposób rażący prawa procesowego, tj. art. 499 § 1 pkt 1 i 2 k.p.c., art. 353¹ k.c. w zw. z art. 58 § 2 k.c., wskazać należy, że został on sporządzony w sposób wadliwy, uniemożliwiający Sądowi Najwyższemu jego rozpoznanie. Zgodnie z art. 95 pkt 1 u.SN w zakresie nieuregulowanym przepisami ustawy do skargi nadzwyczajnej, w tym postępowania w sprawie tej skargi, stosuje się w zakresie spraw cywilnych – przepisy ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego dotyczące skargi kasacyjnej, z wyłączeniem art. 398⁴ § 2 oraz art. 398⁹. Stosownie zaś do art. 398⁴ § 1 k.p.c., określającego wymagania konstrukcyjne skargi kasacyjnej, jako szczególnego środka odwoławczego, skarga kasacyjna powinna m.in. zawierać przytoczenie podstaw skargi kasacyjnej i ich uzasadnienie. Jednocześnie, zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego, obowiązek ten obejmuje wskazanie przepisu, który zdaniem skarżącego został naruszony, z oznaczeniem konkretnej jednostki redakcyjnej aktu normatywnego, czyli artykułu, a także, jeśli występują, pomniejszych jednostek redakcyjnych (z wielu zob.: wyrok Sądu Najwyższego z 9 marca 2022 r., I NKRS 14/22; postanowienia Sądu Najwyższego z: 29 maja 2019 r., II UK 217/18; 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08; 26 marca 1997 r., II CKN 63/97). Przytoczenie podstawy skargi kasacyjnej musi być precyzyjne, gdyż z uwagi na związanie sądu granicami podstaw skargi Sąd Najwyższy uwzględnia tylko te przepisy, które zostały wyraźnie wskazane w skardze kasacyjnej jako naruszone.

W związku z powyższym podkreślić należy, że na dzień wydawania zaskarżonego nakazu zapłaty art. 499 k.p.c. nie zawierał jakichkolwiek paragrafów, tylko punkty. Wskazanie nieistniejącego przepisu prawnego uniemożliwia zaś Sądowi Najwyższemu rozpoznanie zarzutu.

Choć skarżący zasadnie podniósł naruszenie art. 353¹ k.c., bowiem orzeczenie nakazem zapłaty odsetek umownych z przekroczeniem

ich ustawowej wysokości naruszało ww. przepis, to powiązanie w zarzucie art. 353¹ k.c. z uchybieniem art. 58 § 2 k.c., bez wskazania przez skarżącego, jakie w jego ocenie zasady współżycia społecznego zostały naruszone, czyni zarzut bezzasadnym. Dodatkowo też uwypuklić należy, iż zakaz lichwy, jest regulowany prawnie w art. 359 § 2¹⁻²³ k.c., zaś sama lichwa stanowi przestępstwo przewidziane w art. 304 k.k., co wyklucza w ocenie Sądu Najwyższego uznanie zakazu lichwy, w dacie zawarcia umowy, jak i wydania nakazu zapłaty, jako jednej z zasad współżycia społecznego.

6. Stwierdzenie przez Sąd Najwyższy zasadności większości podniesionych w skardze nadzwyczajnej zarzutów otwiera drogę do badania spełnienia przesłanki ogólnej, o której mowa w art. 89 § 1 *in principio* u.SN.

Ogólna podstawa skargi nadzwyczajnej, jakkolwiek swą treścią częściowo nawiązuje do podstawy szczególnej, ujętej w art. 89 § 1 pkt 1 u.SN, to pełni jednak odmienną od niej funkcję. O ile wskazana przesłanka szczególna stanowi jedno z kryteriów, w świetle którego Sąd Najwyższy dokonuje oceny wadliwości zaskarżonego skargą nadzwyczajną prawomocnego orzeczenia, o tyle przesłanka ogólna określa warunek, którego zaistnienie otwiera drogę do usunięcia stwierdzonej wadliwości poprzez wyeliminowanie zaskarżonego orzeczenia z obrotu prawnego. Warunkiem tym jest konieczność zapewnienia zgodności z zasadą demokratycznego państwa prawnego urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej. Samo zatem zaistnienie przesłanki szczegółowej, również wskazanej w art. 89 § 1 pkt 1 u.SN, nie przesądza jeszcze o konieczności wyeliminowania z obrotu wadliwego orzeczenia (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z: 12 maja 2021 r., I NSNk 4/20; 16 czerwca 2021 r., I NSNc 164/20; wyrok Sądu Najwyższego z 23 czerwca 2022 r., I NSNc 567/21). Zasadność skargi nadzwyczajnej winna być oceniana przede wszystkim przez pryzmat celu tego środka kontroli konstytucyjności orzeczeń sądowych, wyrażonego w art. 89 § 1 *in principio* u.SN, a jest nim urzeczywistnienie stanu polegającego na zapewnieniu zgodności porządku prawnego, którego zaskarżone orzeczenie jest elementem, z art. 2 Konstytucji RP (zob. wyroki Sądu Najwyższego z: 27 stycznia 2021 r., I NSNc 147/20; 23 czerwca 2022 r., I NSNc 567/21).

Zastrzeżenie w spornej umowie nadmiernych, rażąco wygórowanych odsetek umownych, a następnie wydanie nakazu zapłaty, w ocenie Sądu Najwyższego nie tylko naruszyło równowagę kontraktową, lecz także prowadziło do zaburzenia istniejących ówczesnie stosunków społecznych, tworząc uprawnienie godzące w poczucie społecznej sprawiedliwości, nieusprawiedliwione warunkami oraz niezgodne z zasadami słuszności, uczciwości (lojalności) i etycznego postępowania. Orzeczenie przez Sąd Rejonowy nakazem zapłaty rażąco wygórowanych odsetek naruszało także zdaniem Sądu Najwyższego zasadę zaufania obywatela do państwa i podważało jego bezpieczeństwo prawne (wyroki Sądu Najwyższego z: 17 czerwca 2020 r., I NSNc 47/19; 22 czerwca 2022 r., I NSNc 592/21).

Powyższe prowadzi do wniosku, że w przedmiotowej sprawie doszło do naruszenia zasady demokratycznego państwa prawnego urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej w rozumieniu art. 89 § 1 *in principio* u.SN.

7. Biorąc pod uwagę fakt, że skarga nadzwyczajna wniesiona została po upływie 5 lat od uprawomocnienia zaskarżonego nakazu zapłaty, niezbędne jest ustalenie, czy na przeszkodzie uwzględnieniu skargi i wydaniu rozstrzygnięcia, o którym mowa w art. 91 § 1 u.SN (uchylenie nakazu zapłaty) nie stoi art. 115 § 2 u.SN (wyrok Sądu Najwyższego z 16 kwietnia 2024 r., II NSNc 298/23).

Z przytoczonego na wstępie rozważań art. 115 § 2 u.SN wynika, że w przypadku, gdy od uprawomocnienia się zaskarżonego orzeczenia upłynęło 5 lat, to pomimo stwierdzenia zaistnienia przesłanek określonych w art. 89 § 1 u.SN, zasadą jest ograniczenie się przez Sąd Najwyższy do stwierdzenia wydania zaskarżonego orzeczenia z naruszeniem prawa. Odstąpienie od tej zasady wymaga wykazania, że zasady lub wolności i prawa człowieka i obywatela określone w Konstytucji RP przemawiają za wydaniem rozstrzygnięcia uchylającego zaskarżone orzeczenie (wyrok Sądu Najwyższego z 16 kwietnia 2024 r., II NSNc 298/23).

Przewidziana w art. 115 § 2 u.SN zasada braku możliwości uchylenia zaskarżonego orzeczenia, pomimo zaistnienia przesłanek określonych w art. 89 § 1 u.SN, stanowi jeden z instrumentów wyznaczających wąskie granice

nadzwyczajnego środka zaskarżenia, jakim jest skarga nadzwyczajna, co zabezpiecza przed nadużywaniem tego środka. Nadużycia w tym zakresie mogłoby prowadzić bowiem do naruszenia prawa do sądu, obejmującego również ochronę prawomocnych orzeczeń. Z tego też powodu wyjątek przewidziany art. 115 § 2 u.SN nie może być interpretowany rozszerzająco (wyroki Sądu Najwyższego z: 23 czerwca 2021 r., I NSNc 144/21; 16 kwietnia 2024 r., II NSNc 298/23).

W poddanej pod osąd sprawie nie ulega wątpliwości, że od uprawomocnienia się zaskarżonego orzeczenia upłynęło więcej niż 5 lat. Nie ulega również wątpliwości, że doszło do naruszenia praw i wolności człowieka i obywatela określonych w Konstytucji RP. W szczególności podnoszona w skardze ochrona konsumenta jako strony strukturalnie słabszej w stosunkach prywatnoprawnych z przedsiębiorcą przed nieuczciwymi praktykami rynkowymi, przemawia za wydaniem orzeczenia, o jakim mowa w art. 91 § 1 u.SN. Jednocześnie, w ocenie Sądu Najwyższego, wykreowana zaskarżonym nakazem zapłaty sytuacja prawna – związana z nakazaniem pozwanemu zapłaty dochodzonej kwoty tytułem odsetek – jest możliwa do weryfikacji i odwrócenia, nie prowadząc jednocześnie do nieprzewidywalnych skutków materialnoprawnych wynikających np. z dynamiki obrotu cywilnoprawnego (wyrok Sądu Najwyższego z 27 listopada 2024 r., II NSNc 463/23).

8. Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy, na podstawie art. 91 § 1 u.SN, orzekł jak w punkcie I. sentencji wyroku.

Jednocześnie, na podstawie art. 398¹⁸ k.p.c. w zw. z art. 95 pkt 1 u.SN Sąd Najwyższy zniósł wzajemnie między stronami koszty postępowania wywołanego wniesieniem skargi nadzwyczajnej.

[P.Sz.]

[a.ł.]